

APLICATIU

GUIA DOCENT

PROVISIONAL





1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Arqueologia de les Societats Agrícoles
Codi	100730
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	quart curs
Horari	(link a la pàgina web del centre o titulació)
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Miquel Molist
Departament	Prehistòria
Universitat/Institució	Autònoma de Barcelona
Despatx	
Telèfon (*)	
e-mail	miquel.molist@uab.cat
Horari d'atenció	

2. Equip docent

Nom professor/a	Miquel Molist
Departament	Prehistòria
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	
Telèfon (*)	935814310
e-mail	miquel.molist@uab.cat
Horari de tutories	Dimarts i Dijous. Altres dies amb cita prèvia
Nom professor/a	
Departament	



Universitat/Institució

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

Nom professor/a

Departament

Universitat/Institució

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

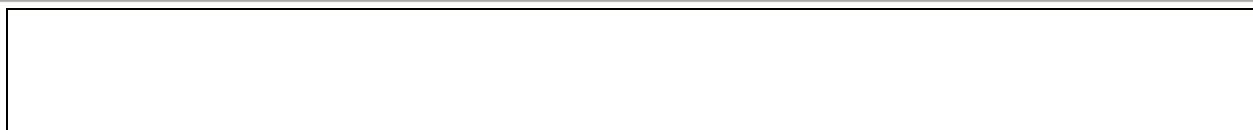
A les assignatures de primer es podria incloure informació sobre els coneixements mínims necessaris per a cursar l'assignatura, com a consells sobre quins temes repassar

No hi ha prerequisits oficials

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura forma part de grau d'Arqueologia.

Estudi dels orígens i consolidació de les societats agrícoles. Anàlisi històric i arqueològic del fenomen de la domesticació de productes vegetals (agricultura) i animals (ramaderia). Estudi de les transformacions econòmic i socials que li són associades: aparició i consolidació del poblat, canvis demogràfics, transformacions tecnològiques, practiques funeràries, es a dir estudi de la societat camperola. Especial èmfasi en l'estudi de les societats del Mediterrani durant l'Holocè.





5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1. Contextualitzar els processos històrics i analitzar-los des d'una perspectiva crítica
Resultats d'aprenentatge	-CE1.1 Analitzar críticament el passat, la naturalesa del discurs històric i la funció social de la ciència històrica. -CE1.2 Interpretar la pluralitat i heterogeneïtat del desenvolupament cultural de la Humanitat.
Competència	-CE2. Utilitzar adequadament la terminologia pròpia de la disciplina a nivell oral i escrit.
Resultats d'aprenentatge	-CE2.1 Comunicar oralment en el propi idioma utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
Competència	-CE5. Dominar els conceptes bàsics diacrònics i temàtics propis de la ciència històrica
Resultats d'aprenentatge	-CE5.1 Descriure els processos històrics més rellevants de l'entorn geogràfic proper. -CE5.2 Analitzar críticament les societats de l'entorn històric immediat.
Competència	CT1. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi. CT2. Organitzar i planificar la recerca d'informació. CT3. Comunicar oralment i per escrit en llengua pròpia. CT5. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi. CT6. Gestionar la informació. CT7. Resoldre problemes. CT8. Prendre decisions. CT13. Raonar críticament. CT14. Aprendre de forma autònoma.
Resultats d'aprenentatge	CE5.1 Descriure els processos històrics més rellevants del període prehistòric CE5.2 Analitzar críticament les societats d'aquell entorn històric.
Competència	

6.- Continguts de l'assignatura

TEMES



Bloc 1 Els conceptes generals.

- Aproximació Teòrica: Definició, Història de la recerca Teories interpretatives.- sobre la seva aparició.
- Habitat : Territori, poblat, fogar, sitja
- Economia de producció: Agricultura i Ramaderia
- Desenvolupament tecnològic: Explotació de matèries primeres i intercanvi
- Economia de producció: Agricultura i Ramaderia
- Aproximació social, Pràctiques funeràries i canvi simbòlic

Bloc 2: Estudi de les primeres societats agrícoles en el Mediterrani Oriental

- Societats agrícoles al Mediterrani Oriental: Procés de domesticació
- Poblat agrícoles i consolidació socio - econòmica
- Del poblat a la ciutat al Pròxim Orient i Mesopotàmia.

Bloc 3 Primeres societats agrícoles al Mediterrani central i Europa del Sud est:

- .- L'origen en la resta del mediterrani : Difusió – transformació – ¿Debat clos?.
- .- El món de l'Europa del Sud Est : (Grecia, Balkans,...)
- .- Itàlia i el seu rol en la Neolitització del Mediterrani

Bloc 4 Primeres societats agrícoles en el Mediterrani Occidental

- Els grups de les ceràmiques impreses: Fenomen Mediterrani
- Complexitat i evolució: la consolidació agrícola - ramadera a Occident Mediterrani
- Les societats “megalítiques” a Europa Occidental i el fenomen de la Neolitització

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Activitats formatives en crèdits ECTS, metodologia d'ensenyament-aprenentatge i la seva relació amb les competències que ha d'adquirir l'estudiant.

ACTIVITAT DIRIGIDA 35%

-Classes teòriques dirigides pel professorat. 25%

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge: Classes magistrals amb suport de TIC i debat en gran grup.



Competències: CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT1, CT13.

-Sessions de seminaris i pràctiques dirigides pel professorat. 10%

Metodologia de d'ensenyament-aprenentatge: Introducció de la sessió, presentació del text, valoració i discussió crítica col·lectiva. Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions.

Competències: CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT5, CT14

ACTIVITAT SUPERVISADA 10%

-Tutoria. 8%

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge: Sessions concertades per resoldre dubtes i mantenir discussions sobre continguts específics de la matèria, els problemes i seminaris.

Competències: CT7, CT8.

-Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge. 2%

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge: Realització i correcció d'exercicis pautats d'aprenentatge.

Competències: CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT7.

ACTIVITAT AUTÒNOMA 50%

-Estudi personal. 30 %

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge: Integració dels coneixements adquirits. Realització d'esquemes, mapes conceptuals, resums.

Competències: CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT1, CT2, CT6, CT7.

-Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca d'informació bibliogràfica. 20%

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge: Lectura comprensiva de textos. Realització de ressenyes, resums i comentaris analítics mitjançant una guia. Estratègies de recerca d'informació. Selecció de materials.

Competències: CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT2, CT5, CT6, CT14.

AVALUACIÓ 5%

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge: Proves escrites, participació en la realització de seminaris.

Competències: CE1 (CE1.1, CE1.2), CE2 (CE2.1), CE5 (CE5.3, CE5.4) CT3, CT13

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides



Classes teòriques	26	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals
Pràctiques a l'aula	20	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals
Pràctiques laboratori	10	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals

Supervisades

Sortides de Camp i assistència a conferències	12	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals
Tutories	8	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals

Autònomes

Treballs de curs	42	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals
Consultes al professor	12	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals
Campus Virtual	20	Adquisició de competències conceptuals i procedimentals

8.- Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

Sistema d'avaluació de l'adquisició de les competències i sistema de qualificacions.

Es portarà a terme una avaluació continuada a totes les activitats desenvolupades a l'assignatura. El sistema de avaluació s'organitza en 3 mòduls, cadascun tindrà assignat un pes específic en la qualificació final:

- Les **activitats dirigides** (classes teòriques i practiques d'aula i laboratori) suposen un **60%** de la nota. S'avaluaran mitjançant proves escrites.
- Las **activitats supervisades** (sortida de camp, assistència a conferències i tutories) es ponderaran amb un **20%**. S'avaluaran mitjançant el mòdul de presentacions i discussions de textos a l'aula, amb un pes del 20%.
- Les **activitats autònomes** suposaran el **20%** restant. S'avaluaran mitjançant el mòdul d'entrega de treballs: s'avaluaran els treballs amb un pes del 20%.



Criteris per superar l'assignatura

Haver obtingut una nota de 5 o superior a l'avaluació global. En el cas de no haver superat la primera convocatòria, l'alumne podrà realitzar de nou l'avaluació dels coneixements teòrics, que tornarà a tenir una contingència del 50% en la qualificació final. Per l'altre 50% de la nota (activitats supervisades i autònomes) es mantindrà la nota obtinguda a l'avaluació continuada.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
Activitats dirigides (examen i practiques)	3	
Resolució de problemes	1	
Treball, tutories i Campus Virtual	3	

9- Bibliografia i enllaços web

BIBLIOGRAFIA

BAR YOSEF O. (Edt.) (1998) : "The transition to agriculture in the Old World". *The review of Archaeology*. Massachusetts, 63 pags

BENDER,B. (1978): Gatherer-Hunter to Farmer: A Social Perspective. *World Archaeology*, nº 10, 1978, pp.204-222.

BENDER,B.(1981): Gatherer-Hunter intensification. in: Sheridan, Bailey (Eds): *Economic Archaeology*. B.A.R. International Series nº 96, 1981, pp. 149-157.

BOSERUP E.(1968): *Las condiciones del desarrollo en la Agricultura* . Madrid, Tecnos, 1968).

BOSERUP E.(1984): *Población y cambio tecnologico*, Oxford: Blakwell.

BINFORD L.R: Post-Pleistocene Adaptations in S.R. Binford&L. Binford (Eds.) *New perspectives in Archaeology*. Aldine, Chicago. pp. 313-34.

BINFORD L.(1988): *En busca del pasado*. Ed. Crítica, 1988, 273 p. (Capt. Sobre los orígenes de la agricultura)

BRAIDWOOD R.J. (1979): *El hombre prehistórico*. F.C.E. Mexico (diferents edicions)

CAUVIN J. (1994): *Naissance des divinités, naissance de l'agriculture. La révolution des symboles au Néolithique*. CNRS Edt. Paris. 304 p.



CHILDE, V.G. (1974): *El origen de la civilización*. Fondo de Cultura Económica. Mèxic, (diferents reedicions).

COHEN, M.N. (1981): *La crisis alimentaria en la Prehistoria*. Alianza Editorial. Madrid 1981.

HERNANDO A. (1994): El proceso de neolitización, perspectivas teóricas para el estudio del Neolítico. *Revista Zephyrus* 46 p. 123-142.

HARRIS D. (ed.) (1996) *The origins and Spread of Agriculture and Pastoralism in Euroasia*. Edt. UCL. London

MEILLASSOUX, C. (1987): *Mujeres, granjeros y capitales*. Ed. Siglo XXI, Mèxic, 1987.

RINDOS, D. (1990): *Los orígenes de la agricultura. Una perspectiva evolucionista*. Ed. Bellaterra. Barcelona, 1990, 341 p.

TESTART, A. (1981): *Les Chasseurs-Cueilleurs ou l'origine des inégalités*. Société d'Ethnographie. Paris 1981.

UCKO, P. i DIMBELY, G.W. (eds.) (1969): *The domestication and exploitation of plant and animals*. Durkworld. Londres, 1969.

VICENT, J.M. (1981): El origen de la economia productora. Breve introducción a la Historia de las ideas. in: Lopez, P. (ed.): *El Neolítico en España*. Ed. Cátedra, Madrid, 1981, pp. 11-58.

Obres generals sobre societats agro-ramaderes (Generals sobre Europa –Próxim Orient)

ARIAS P., (1997): *Marisqueos y Agricultores. Los orígenes del Neolítico en la fachada Atlántica Europea*. Universidad de Cantabria. 106 pags

AURENCHE, O. S.K. KOZLOWSKI (2003): *El origen del neolítico en el Proximo Oriente. El paraíso perdido*. Ariel. Barcelona . 318 pags.

BERNABEU J., AURA J.E. , BADAL E (1993): *Al oeste del Eden. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea*. Edt. Síntesis (Madrid), 336 pags.

BUXÓ R. (1997) : *Arqueología de las Plantas*. Edt. Critica. 356 pags.

HERNANDO A. (1999): *Los primeros agricultores de la Península Ibérica*. Edt. Síntesis. 315 pags.

HODDER, I. (1990): *The domestication of Europe*. Edt. Blackwell, 331 pags.

GUILAINE J., (Edt.) (2000): *Premiers paysans du monde*. Actes du Séminaire du College de France. Editions Errance, Paris, 2000. 320 pags. (Desde el 2000 Edició anual d'un llibre del seminaris amb temes de Neolitic i Edat del Bronze)

GUILAINE J. (2003): *De la vague à la tombe. La conquete néolithique de la Méditerranée*.



Edt. Seuil, Paris, 375 pags.

LICHARDUS, J . et alii (1987): *La protohistoria de Europa. El neolítico y el calcolítico*. Edt. Labor (col. Nueva Clio) 598 pags.

LOPEZ P. (comp.) (1988) : *El neolítico en España*. Edt. Catedra. 428 pags.

MAZURIÉ DE KEROU-LAIN, K. (2003): *Genèse et diffusion de l'agriculture en Europe*. Editions Errance, Paris, 184 pags.

REDMAN Ch. (1991): *Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente*. Editorial Critica. 443 pags.

SAÑA M. (Coor) (1995): Dossier: Arqueozoologia: Economia i societat. *Revista COTA ZERO*. núm. 11. 128 pag.

DENNELL, R. (1987). *Prehistoria Económica de Europa*. Edt. Critica. 289 pags.

THORPE E. J. (1999).- *The origins of Agriculture in Europe*. Edt. Routlege (London).224 pags.

VAQUER J. (1999).- *Le néolithique du Nord-ouest méditerranéen*. Actes du Colloque Int. Carcassone, 1994. Editions du BSPF, Paris, 296 pags.

WHITTLE A. (1996).- *Europe in the Neolithic. The creation of the new worlds*. Cambridge Univ. Press. London.443 pags.

DIVERSOS AUTORS (1991 i 1993) : *Agricultura: Orígens, adopció i desenvolupament*. Revista COTA ZERO, N° 7(1991) pags. 7-126; i N° 9 (1993) pags 7-96

DIVERSOS AUTORS (1992) : *Estat de la investigació sobre el Neolític a Catalunya*. Actes del 9^a Col.loqui Inter.. d'Arqueologia de Puigcerda. Andorra, 1992. 338 pags.

DIVERSOS AUTORS (1996) : *Formació i implantació de les comunitats agrícoles..* Actes del 1^o Congrés del Neolític a la Península Ibérica. Revista Rubricatum, 1 , Gavà, 1996. (2 vols. 908 pags.

DIVERSOS AUTORS (1999) : *Actes del II Congrés del Neolític a la Península Ibérica*. Revista Saguntum Extra-2. València, 1999. 338 pags.

ARIAS P., ONTAÑON, GARCIA MONCÓ C. (Edts) (2005) : *Actas del III Congreso del Neolítico en la Península Ibérica*. Universidad de Cantabria, Santander, 2005. 1076 pags.

HERNANDEZ PEREZ M., SOLER DIAZ J. LOPEZ PADILLA J.A. (2008): *IV Congreso del Neolítico Peninsular*. Museo Arqueológico de Alicante , Dipuatción de Alicante, 2 vols.



10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE